

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Stadsdelsnämnderna	1
Stadsdelsnämndernas uppgifter	1
Förslag till budget	1
Resursfördelningen till stadsdelsnämnderna	2
Riktlinjer för internprissättning	2
Viktiga frågor 2005-2007	2
Pedagogiska verksamheter	3
Kostnadsutveckling inom pedagogiska verksamheter	3
Resursfördelningen till de pedagogiska verksamheterna	3
Förskoleverksamhet	4
Huvudsakliga styrdokument	4
Schabloner	4
Förslag till budget	5
Viktiga frågor 2005-2007	5
Barngruppernas storlek	5
Kommunikation, språk och kultur	5
Olikhet som tillgång	6
Rum för lek, lärande och omsorg	6
Gemensamt ansvar förskolan och hemmet	6
Samverkan förskolan och grundskolan	6
Personal och ledarskap	7
Planering, uppföljning, utvärdering och utveckling	7
Lokalförsörjning och hyresfrågor	7
Likvärdiga villkor	8
Grundskola och skolbarnsomsorg	8
Huvudsakliga styrdokument	8
Schabloner	8
Förslag till budget	10
Viktiga frågor 2005-2007	10
Skolans dubbla uppdrag	10
Kunskap och lärande	11
Språkutveckling	11
Matematik	11
Elevhälsa	11
Elev- och föräldrainflytande	12
Ledarskap	12
Samverkan	12
Uppföljning, utvärdering, utveckling	13
Lokalförsörjning och hyresfrågor	13

Verksamhet för barn och ungdom	14
Förslag till budget	14
Viktiga frågor 2005-2007	14
Träffpunkter	14
Ungas inflytande	14
Sommarkoloniverksamhet	15
Parklekar och öppna förskolan	15
Kultur- och föreningsverksamhet	16
Förslag till budget	16
Viktiga frågor 2005-2007	16
Kultursekreterare och lokala kulturcentra	16
Konsumentvägledning	16
Äldreomsorg	17
Huvudsakliga styrdokument	17
Förslag till budget	17
Kostnadsutveckling	18
Viktiga frågor 2005-2007	18
Trygghet	19
Kompetensutveckling och rekrytering	19
Hemtjänst	20
Äldreboende med heldygnsomsorg	21
Anhörigvård	21
Samverkan med landstinget	22
Livskvalitet	22
Omsorg om funktionshindrade	24
Huvudsakliga styrdokument	24
Förslag till budget	24
Viktiga frågor 2005-2007	25
Insatser efter behov och önskemål	25
Nytt resursfördelningssystem	25
Nybyggnation	25
Utjämnning av LSS-kostnader	26
Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri	26
Huvudsakliga styrdokument	26
Förslag till budget	27
Viktiga frågor 2005-2007	27
Socialtjänstens arbete	27
Barn och unga	28
Hemlösa	29
Våld mot kvinnor	29
Åtgärder mot missbruk	30
Insatser för personer med psykiska funktionshinder	30

Stadsmiljöverksamhet inkl. Agenda 21	31
Huvudsakliga styrdokument	31
Förslag till budget	31
Agenda 21	32
Viktiga frågor 2005-2007	32
Flyktingmottagande	33
Huvudsakliga styrdokument	33
Förslag till budget	33
Boende för nyanlända flyktingar	34
Viktiga frågor 2005-2007	34
Ekonomiskt bistånd	35
Huvudsakliga styrdokument	35
Förslag till budget	35
Viktiga frågor 2005-2007	36
Nytt minskningsmål	36
Nytt resursfördelningssystem	36
Arbetsmarknadsåtgärder	36
Huvudsakliga styrdokument	36
Förslag till budget	37
Viktiga frågor 2005-2007	37
Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige	38

Stadsdelsnämnderna

Stadsdelsnämndernas uppgifter

Nämndernas arbete ska bygga på helhetssyn och goda kunskaper om förhållandena i respektive stadsdelsnämndsområde. Till stadsdelsnämndernas ansvarsområde hör kommunal förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg och grundskola samt insatser för barn med behov av särskilt stöd. Vidare ingår i stadsdelsnämndernas ansvarsområde äldreomsorg, omsorg om funktionshindrade, individ- och familjeomsorg, fritids- och kulturverksamhet, barn- och ungdomsverksamhet, Agenda 21, mottagning och introduktion av flyktingar, viss tillsynsverksamhet, enklare bygglov och markupplåtelse, konsumentvägledning, stadsmiljö, t.ex. skötsel av gator och parker, ekonomiskt bistånd samt arbetsmarknadsåtgärder.

Avsnittet om stadsdelsnämnderna berör i tillämpliga delar även kulturnämnden, socialtjänstnämnden och utbildningsnämnden.

Under år 2005 kommer vissa organisatoriska förändringar att ske avseende den obligatoriska särskoleverksamheten. Resurser för korttidstillsyn för särskoleelever överförs den 1 januari 2005 från utbildningsnämnden till stadsdelsnämnderna. Motsvarande resurser för särskoleverksamheten inkl. skolbarnsomsorgen överförs den 1 juli 2005 från utbildningsnämnden till stadsdelsnämnderna.

Förslag till budget

Kommunstyrelsens förslag till budget 2005 och plan för 2006 och 2007

Mnkr	Budget 2004	Budget 2005	Plan 2006	Plan 2007
Anslag för nämndens verksamhet	-17 984,5	-18 666,0	-18 629,7	-18 614,1
Kostnader (-)	-18 449,7	-19 145,9	-19 109,6	-19 094,0
Intäkter	465,2	479,9	479,9	479,9
Anslag för ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder	-1 139,1	-1 323,1	-1 274,1	-1 225,1
Kostnader (-)	-1 194,1	-1 382,8	-1 332,8	-1 282,8
Intäkter	55,0	59,7	58,7	57,7
Summa stadsdelsnämnder - netto	-19 123,6	-19 989,1	-19 903,8	-19 839,2

Befolkningsprognos

Ålder	Prognos 2005	Prognos 2007	Differens	Differens i %
0-5	53 630	55 609	1 979	3,7%
6-15	75 900	74 542	-1 358	-1,8%
16-64	529 382	541 935	12 553	2,4%
65-79	69 472	70 574	1 102	1,6%
80-	42 887	41 564	-1 323	-3,1%
Totalt	771 271	784 224	12 953	1,7%

Källa:USK

Resursfördelningen till stadsdelsnämnderna

Resursfördelningssystemet utgår från stadsdelsnämndernas verksamhetsansvar och befolkningens struktur. Det ger stadsdelsnämnderna full frihet att själva välja sin organisation. Detta innebär att stadsdelsnämnderna får resurser i relation till det beräknade behovet av kommunal service och inte till sina faktiska kostnader.

Systemet baseras på följande grundprinciper:

1. Behovsbaserad fördelning, dvs. fördelning via fördelningsnycklar.
2. Schablonfördelning, dvs. ersättning efter prestation.
3. Anslagsfinansiering.

I fördelningen inkluderas samtliga löpande kostnader för att bedriva en verksamhet, dvs. både personal, lokaler, administration och övriga kostnader.

Stadsdelsnämnderna får sina medel tilldelade som två anslag. Anslag 1 innehåller resurser för pedagogisk verksamhet, barn och ungdom, kultur- och föreningsverksamhet, äldreomsorg, omsorg om funktionshindrade, individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri, flyktingmottagande samt stadsmiljö. Anslag 2 innehåller resurser för ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder. Inom ramen för respektive anslag har stadsdelsnämnderna full frihet att disponera anslaget och prioritera mellan verksamheterna, så länge de följer de mål och riktlinjer som fastställs av kommunfullmäktige.

Riktlinjer för internprissättning

Riktlinjer för internprissättning vid köp och försäljning av verksamheter mellan stadsdelsnämnderna redovisas i bilaga 6.

Viktiga frågor 2005-2007

- Stärka den lokala demokratin och delaktigheten.
- Stärka och värna kvaliteten i verksamheterna och servicen till stockholmarna.
- Utveckla verksamheterna inom ansvarsområdena.

Pedagogiska verksamheter

Kostnadsutveckling inom pedagogiska verksamheter

Budgeten för stadsdelsnämndernas pedagogiska verksamheter har ökat från 6,7 mdkr år 2000 till 8,1 mdkr år 2004, vilket motsvarar 20 %. Under samma period har nettokostnadsökningen varit av motsvarande storlek.

Förskolan har varit ett prioriterat område de senaste åren. Den genomsnittliga schablonen per barn, liksom kostnaden per barn, har mellan 1999 och 2003 ökat med ca 18 %. Kostnadsökningarna beror huvudsakligen på minskade barngrupper men också på att förskollärarna har haft en mycket god löneutveckling. Införandet av maxtaxa har också inneburit att verksamhetens nettokostnad har ökat.

Även grundskolan har varit ett prioriterat område de senaste åren. Både schabloner och kostnader har ökat. Kostnadsökningarna beror huvudsakligen på ökat antal elever men också på att lärarna har haft en mycket god löneutveckling. Dessutom ökade antalet lärare per elev i början av 2000-talet.

Resursfördelningen till de pedagogiska verksamheterna

Ett nytt resursfördelningssystem för förskola och grundskola gäller för de pedagogiska verksamheterna. I det nya systemet höjs grundschablonen till grundskolan med ca 1 % och de tidigare schablonerna för svenska som andraspråk, modersmål, flyktingkolbarn och barn med behov av särskilt stöd slås samman till en tilläggschablon. Den nya tilläggschablonen baseras på den socioekonomiska sammansättningen hos stadsdelsnämndsområdets föräldrar och ska avse de extra insatser stadsdelsnämnden behöver genomföra för att alla elever ska nå de uppsatta målen. Resursfördelningssystemet har förändrats för att öka stadsdelsnämndernas möjligheter att skapa likvärdiga villkor för barnen och eleverna, oavsett socioekonomiska förutsättningar. Tilläggsbeloppet fördelas av stadsdelsnämnderna till enheterna utifrån de behov av extra resurser som finns på de enskilda skol- och förskoleverksamheterna. Kommunstyrelsen ska, inför 2006 års budget, redovisa konsekvenserna av det förändrade resursfördelningssystemet.

Det förändrade resursfördelningssystemet genomförs med övergångsregler till 50 % år 2005 och till 100 % år 2006. Schablonerna fördelas till den stadsdelsnämnd där barnen och eleverna är inskrivna. Statsbidraget för personalförstärkningar ska fördelas proportionerligt mellan grundschablonen och tilläggsbeloppet.

Förskoleverksamhet

Huvudsakliga styrdokument

- ♦ Förskoleplan för Stockholms stad (KF 2003-06-10).

Schabloner

År 2005 är uppdelningen på hel- och deltidsschabloner borttagen. Tilldelningen till förskoleverksamheten baseras på grundschabloner för alla barn oavsett om de är inskrivna på deltid eller heltid. Förskoleschablonen är höjd med 5,6 % för att ge utrymme till förskoleverksamheterna att minska barngrupperna och öka personaltätheten. Grundschablonen för förskoleverksamhet för 2005 utgår enligt följande.

<i>Prestation (kr)</i>	<i>1/1 2004</i>	<i>1/1 2005</i>
Grundschablon 1-3 år	109 300/91 900*	111 300
Grundschablon 4-5 år	91 900/77 300*	93 490
Allmän förskoleschablon	36 700	44 410

*Hel-/deltid

I schablonen ingår statsbidragsmedel för kvalitetssäkrande åtgärder med anledning av maxtaxereformen. För barn inskrivna i familjedaghem utgår inte medel för lokaler. Stadsdelsnämnderna erhåller ett tillägg med 4 800 kronor per barn och år för barn som är inskrivna i familjedaghem. Medel för omsorg på obekvämt arbetstid ingår i förskoleschablonen.

Stadsdelsnämnderna har erhållit resurser utifrån inskrivningen den 30 september 2004. Slutlig justering av budget år 2005 kommer att göras på ett genomsnitt av inskrivna barn under år 2005 och regleras i tertialrapport 2 för 2005.

Tabellen nedan visar prognos för perioden 2004-2007 för det totala antalet barn i förskoleverksamhet.

<i>Verksamhet</i>	<i>2004</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>	<i>2007</i>
Förskoleverksamhet 1-5 år	35 250	37 000	38 000	38 800
<i>varav enskild förskoleverksamhet</i>	<i>11 550</i>	<i>12 200</i>	<i>12 500</i>	<i>12 800</i>

Förslag till budget

Kommunstyrelsens förslag till budget 2005 och plan för 2006 och 2007

Mnkr	Budget 2004	Budget 2005	Plan 2006	Plan 2007
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	-2 173,3	-2 649,8	-2 649,8	-2 649,8
Kostnader (-)	-2 335,0	-2 822,0	-2 822,0	-2 822,0
Intäkter	161,7	172,2	172,2	172,2

Ökningen av kostnaderna för förskoleverksamheten beror på en schablonökning på 5,6 % och på att medel för barn med behov av särskilt stöd överförts till förskoleverksamheten i det nya resursfördelningssystemet.

Intäktsbudgeten för förskoleverksamhet har fördelats till stadsdelsnämnderna utifrån den beräknade, genomsnittliga taxeintäkten av föräldraavgiften. Beräkningen bygger på maj månads debitering år 2004 i respektive stadsdelsnämnd.

Rekryteringsbehovet inom förskolan är fortsatt stort, främst av förskollärare. Regeringen avsätter 1,0 mdkr år 2005 och 2,0 mdkr år 2006 för att anställa fler förskollärare. Stockholms stad erhåller år 2005 102,0 mnkr.

Viktiga frågor 2005-2007

- Minska barngrupperna med i genomsnitt två barn per grupp under mandatperioden.

Barngruppernas storlek

Mindre barngrupper är en förutsättning för att kunna erbjuda alla barn en bra pedagogisk verksamhet utifrån de mål som gäller för förskolan. Antalet barn i småbarnsgrupperna (1-3 år) ska minska till 14 barn med sikte på 12 barn och barngrupperna för äldre barn (4-5 år) ska minska till 18 barn med sikte på 16 barn.

Stadsdelsnämnderna ska

- minska barngruppernas storlek med oförändrad personalstyrka.

Kommunikation, språk och kultur

Förskolans medarbetare ska prioritera arbetet med barns språkutveckling. Det ska utgå från barnets individuella förutsättningar och behov. För barn med annat modersmål än svenska ska förskolan tillsammans med föräldrarna lägga grunden till flerspråkighet. Det innebär att aktivt stödja modersmålet och att utveckla andraspråket, svenska. Ett fortbildnings- och kompetensutvecklingsarbete har med stöd av kompetensfonden inletts och ska utvecklas.

Stadsdelsnämnderna ska

- följa, utveckla och sprida erfarenheter kring språkutveckling i förskolan.

Olikhet som tillgång

Förskolan ska lyfta fram olikheter på ett sätt som stärker barnets identitet och självkänsla och stimulerar till fortsatt utveckling och lärande. Barn i förskolan har olika bakgrund, tankar, förutsättningar och erfarenheter, vilket är en oerhörd tillgång i det pedagogiska arbetet. Det ger möjligheter till stimulerande möten. Förskolan ska aktivt bidra till jämställdhet. Barn som behöver mer hjälp och stöd i sin utveckling än andra ska garanteras det. Ett kompetensutvecklingsarbete kring barn i behov av särskilt stöd har med stöd av kompetensfonden inletts och ska utvecklas vidare under 2005–2006.

Stadsdelsnämnderna ska

- erbjuda barn med behov av särskilt stöd de insatser som krävs för att var och en på ett fullgott sätt ska kunna delta i verksamheten.

Rum för lek, lärande och omsorg

Miljön i förskolan ska utformas så att barns utveckling underlättas, stimuleras och utmanas. Detta gäller även utemiljön. Den fysiska miljön ska vara säker, väcka nyfikenhet, inspirera och utmana barn till utforskande och upptäckande. Den ska dessutom ge goda möjligheter att tillgodose barnens behov av lugn och ro samt vila och återhämtning. Den psykosociala miljön ska vara sådan att klimatet ger barn trygghet och att tillit skapas.

Staden ska öka den inköpta andelen ekologiskt framställda livsmedel till minst 15 % under mandatperioden.

Gemensamt ansvar förskolan och hemmet

Föräldrar ska ges goda möjligheter till inflytande i förskolan och dess verksamhet. Det gäller såväl frågor som direkt rör det egna barnets situation i förskolan som frågor av allmän betydelse för en förskoleenhet och för hela förskoleverksamheten i ett stadsdelsnämndsområde.

Stadsdelsnämnderna ska

- utveckla formerna för utvecklingssamtal, föräldramöten och olika former av föräldråd för enheterna och för hela stadsdelsnämnden.

Samverkan förskolan och grundskolan

Samverkan mellan förskolan och grundskolan ska förbättras, framförallt när det gäller övergången för barnet mellan de olika verksamheterna. Övergången från förskolan till skolan ska innefatta vad förskolan har arbetat med, barnets behov och kompetens. Dokumentationen är här av avgörande betydelse. Övergången ska vara planerad och alla föräldrar har rätt att delta vid överlämnande samtal mellan förskola och skola.

Stadsdelsnämnderna ska

- utveckla och förbättra formerna för övergången från förskola till grundskola och skolbarnsomsorg.

Personal och ledarskap

Fortbildning och kompetensutveckling är en del i ett pedagogiskt utvecklingsarbete. Kraftfulla satsningar på kompetensutveckling för alla medarbetare är viktigt för att stärka förskolans verksamhet. Förskolan står dessutom inför stora rekryteringsbehov. Ett fortbildnings- och kompetensutvecklingsarbete har med stöd av kompetensfonden inletts och ska utvecklas.

Förskolechefens kompetens är av avgörande betydelse för hur förskolan fungerar. En kvalitativ utveckling av förskolan kräver ett pedagogiskt ledarskap, som skapar förutsättningar för och stimulerar den pedagogiska verksamheten mot uppställda mål.

Kommunstyrelsen ska

- presentera strategiska åtgärder för kompetensutveckling av personal och chefer inom förskolan,
- presentera en personalförsörjningsstrategi och en strategi för att säkra rekryteringen av förskolechefer.

Planering, uppföljning, utvärdering och utveckling

Förskolan är en målstyrd organisation vilket ställer stora krav på verksamhet för uppföljning, utvärdering och utveckling. Förskolans verksamhet ska planeras, dokumenteras, utvärderas och utvecklas i förhållande till sina mål. All personal ska ges tid för planering och reflektion dels individuellt dels i arbetslaget.

Förskoleinspektörernas verksamhet startade under 2004 och utveckling av struktur och innehåll av inspektionerna pågår. Det är viktigt att inspektionen och inspektörsrapporten blir ett underlag i förskolans utvecklingsarbete. Inspektörerna ska bl.a. granska genomförandet av förskoleplanen. Utbildningsnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna utveckla formerna för inspektionen och hur denna återförs till förskoleverksamheten.

Stadsdelsnämnderna ska

- utveckla och formalisera dialogen mellan nämnd och förskola för att få en gemensam bild av verksamheten och dess behov.

Lokalförsörjning och hyresfrågor

Stadens prognoser visar på ökat barnantal under de kommande åren. Detta tillsammans med ambitionen att minska barngruppernas storlek i förskolan och öka andelen barn som går i förskolan innebär att det under kommande år kommer att finnas ett betydande behov av nya förskolelokaler. I bokslut för år 2002 har 200,0 mnkr avsatts i syfte att genom ny-, till- och ombyggnation

säkra tillgången till förskolelokaler. Staden måste överväga ytterligare avsättningar till stimulansbidrag i bokslutet för att klara barnomsorgsgarantin.

Stadsdelsnämnderna ska

- fortsätta ansträngningarna att tillskapa nya förskolelokaler,
- skapa förutsättningar för ett över tiden flexibelt och kreativt nyttjande av lokaler för de pedagogiska verksamheterna och samarbeta med utbildningsnämnden där så är möjligt.

Likvärdiga villkor

Föräldrarna ska ges möjlighet att välja mellan olika kommunala och enskilda förskolor samt familjedaghem. Likvärdiga villkor för alla former av förskoleverksamhet är en förutsättning för valfrihet. Möjligheten att välja mellan de olika formerna ska inte begränsas. De kommunalt drivna förskolorna har ansvar för att alla barn, vars föräldrar önskar plats i förskolan, erbjuds detta inom tre månader. Stadsdelsnämnderna har för detta ändamål erhållit 48,0 mnkr, fördelade utifrån antalet barn i respektive stadsdelsnämndsområde. Staden kan inte utkräva detta ansvar av de enskilt drivna förskolorna. Kommunstyrelsen ska följa denna fråga särskilt.

Stadsdelsnämnderna ska

- svara för att det i alla delar av staden finns minst en kommunalt driven förskola i närområdet,
- ansvara för att uppfylla barnomsorgsgarantin.

Grundskola och skolbarnsomsorg

Huvudsakliga styrdokument

- ♦ Skolplan för Stockholms stad (KF 2004-09-20), bilaga 8
- ♦ Strategi för elevhälsa i Stockholms stad (KF 2004-09-20)

Schabloner

Grundschablonen för grundskolan är höjd med drygt 3 % för att minska klasstorlekar och öka personaltätheten. Schablonen för skolbarnsomsorg är höjd med 3 % för att öka personaltätheten och kvaliteten i skolbarnsomsorgen.

Stadsdelsnämnderna har erhållit grundschabloner för grundskolan utifrån inskrivningen den 23 september 2004 och för skolbarnsomsorgen utifrån inskrivningen den 30 september 2004. Slutlig justering av budget år 2005 kommer att göras på ett genomsnitt av inskrivna elever under år 2005 och regleras i tertialrapport 2 för 2005.

Grundschablonen för grundskoleverksamhet för 2005 utgår enligt följande.

<i>Prestation (kr)</i>	<i>1/1 2004</i>	<i>1/1 2005</i>
Grundschablon skolår 0-3	54 400	56 480
Grundschablon skolår 4-6	-	61 280

Grundschablon skolår 7-9	69 190	71 270
--------------------------	--------	--------

Skolpengen till de kommunala grundskolorna för 2005 utgår enligt följande.

<i>Prestation (kr)</i>	<i>1/1 2004</i>	<i>1/1 2005</i>
Skolpeng skolår 0-3	37 590	37 590
Skolpeng skolår 4-6	-	42 390
Skolpeng skolår 7-9	47 050	47 050

Schablonen för skolbarnsomsorg för 2005 utgår enligt följande.

<i>Prestation (kr)</i>	<i>1/1 2004</i>	<i>1/1 2005</i>
Skolbarnsomsorgsschablon 6-9 år	36 540	37 660

Schablonen för barn inskrivna i skolbarnsomsorg i skolår 4-6 är minskad med 8 400 kronor. Medel för lokaler utgår inte heller för barn inskrivna i familjedaghem. I schablonen ingår statsbidragsmedel för kvalitetssäkrande åtgärder med anledning av maxtaxereformen.

Det kommunala skolväsendet ska säkerställa att alla elever ges plats i en närliggande skola. Särskilda medel har fördelats till stadsdelsnämnderna för denna skolpliktsbevakning utifrån antalet elever i kommunal grundskola i respektive stadsdelsområde.

Tabellen nedan visar prognos för perioden 2004-2007 för det totala antalet elever i grundskola inklusive förskoleklass.

<i>Verksamhet</i>	<i>2004</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>	<i>2007</i>
Grundskola inkl. förskoleklass	74 300	73 400	72 600	72 300
<i>varav fristående grundskola inkl. förskoleklass</i>	<i>10 500</i>	<i>10 500</i>	<i>10 400</i>	<i>10 300</i>

Tabellen nedan visar prognos för perioden 2004-2007 för det totala antalet barn i skolbarnsomsorg.

<i>Verksamhet</i>	<i>2004</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>	<i>2007</i>
Skolbarnsomsorg 6-12 år	27 420	26 600	26 600	27 100
<i>varav enskild skolbarnsomsorg</i>	<i>5 570</i>	<i>5 300</i>	<i>5 300</i>	<i>5 400</i>

Antalet barn i skolår 0-3 kommer att minska ytterligare under år 2005 för att sedan öka under resten av planperioden. Inskrivningsgraden i skolbarnsomsorgen beräknas stabiliseras på ca 93 % av eleverna i skolår 0-3.

Förslag till budget

Kommunstyrelsens förslag till budget 2005 och plan för 2006 och 2007

Mnkr	Budget 2004	Budget 2005	Plan 2006	Plan 2007
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	-4 524,6	-4 940,5	-4 939,4	-4 939,4
Kostnader (-)	-4 524,6	-4 940,5	-4 939,4	-4 939,4
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0

Ökningen av kostnaderna för kommunala grundskolor beror på en höjning av grundschablonen med drygt 3 % och på att medel för barn med behov av särskilt stöd överförs till grundskoleverksamheten i det nya resursfördelningssystemet.

Statsbidraget för personalförstärkning till grundskolan delas ut till kommunerna även 2005 och 2006 men ett nytt avstämningsdatum är fastställt. För att erhålla resurser måste kommunerna öka antalet anställda inom skolan utifrån antalet anställda läsåret 2003/2004.

Kommunstyrelsens förslag till budget 2005 och plan för 2006 och 2007

Mnkr	Budget 2004	Budget 2005	Plan 2006	Plan 2007
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	-714,7	-694,0	-694,0	-694,0
Kostnader (-)	-846,3	-812,9	-812,9	-812,9
Intäkter	131,6	118,9	118,9	118,9

Intäktsbudgeten för skolbarnsomsorg har fördelats till stadsdelsnämnderna utifrån den beräknade, genomsnittliga taxeintäkten av föräldraavgiften. Beräkningen bygger på maj månads debitering år 2004 i respektive stadsdelsnämnd.

Viktiga frågor 2005-2007

- Andelen elever som lämnar grundskolan och har uppnått kunskapsmålen ska öka under mandatperioden.
- Alla elever i skolår F-6 ska erbjudas en stimulerande och trygg skolbarnsomsorg.

Skolans dubbla uppdrag

Målen för grundskolan och skolbarnsomsorgen finns uttryckta i läroplanen, allmänna råd och skolplanen för Stockholms stad. Skolledningen har ett ansvar för att båda verksamheterna bedrivs enligt uppsatta mål och att också fritidsverksamheten inom ramen för skolbarnsomsorgen är kvalitativ. Detta behöver utvecklas. Pedagogik och metodik som används inom

skolbarnsomsorgen ska stärkas och kunna användas vid andra tillfällen under skoldagen. Genom att se skola och fritidshem som en helhet där skilda yrkesgrupper berikar varandra, ökar skolan möjligheten att nå målen.

10-12 åringar i Stockholm har idag olika förutsättningar för sin fritid. Forskningen visar att det i första hand är barn till högutbildade som deltar i Kulturskolans och idrottens aktiviteter. Det finns redan nu befintlig fritidsverksamhet för barn i skolår 4-6 men den behöver kompletteras. Under 2004 genomförs ett pilotprojekt på nio skolor i sex stadsdelsnämndsområden där Kulturskolan och idrottens resurser utgör viktiga komponenter i verksamheten. De erfarenheter som görs utifrån pilotprojektet kommer att ligga som grund inför ett storskaligt genomförande.

Berörda stadsdelsnämnder ska

- fortsätta pilotprojektet med fritidsklubbar under 2005.

Kunskap och lärande

Alla ämnen i skolan är viktiga och behöver utvecklas i takt med att både omvärlden och elevsammansättningar förändras. I skolplanen lyfts två strategiska områden där särskild utveckling är nödvändig och där stora insatser genomförs - språkutveckling och matematik.

Språkutveckling

Alla i skolan ska vara delaktiga i ett medvetet arbete för att främja elevernas språkutveckling och läsförmåga. Att utveckla språket hos elever med svenska som sitt andraspråk innebär att aktivt stödja modersmålet och att utveckla det andra språket, svenska. Ett fortbildnings- och utvecklingsarbete har med stöd av kompetensfonden inletts och ska utvecklas. Under 2005 kommer kommunstyrelsen ta ställning till ett förslag kring hur organisationen för modersmålsundervisning ska utformas.

Matematik

Skolan ska utveckla former för matematikundervisningen som stärker elevernas matematiska tänkande och problemlösningsförmåga som leder till en högre måluppfyllelse. Inom ramen för kompetensfonden har ett utvecklingsarbete påbörjats. Detta arbete ska fortgå och analyseras och erfarenheter spridas till stadens alla skolor.

Elevhälsa

Skolan ska ha ett kontinuerligt hälsofrämjande arbete som bygger på att alla verksamma i skolan är delaktiga och tar ansvar. Elevhälsoarbetet ska vara förebyggande och integreras i skolans alla verksamheter. Elevhälsoarbetet ska skapa tillit till den egna förmågan utifrån de olika förutsättningar och behov eleverna har. Kriterier för arbetet finns förtydligade i en elevhälsostrategi som förtydligar målen i skolplanen och som ska vara ett stöd för implementeringen av denna. Staden ska öka den inköpta andelen ekologiskt framställda livsmedel till minst 15 % under mandatperioden.

Skolbarnsomsorgen har en viktig uppgift att motivera alla barn F-6 att dagligen på något sätt delta i fysiska aktiviteter. På samma sätt är fritidsverksamheten ett ytterligare tillfälle att uppmuntra och utveckla de kulturella uttrycken.

Stadsdelsnämnderna ska

- erbjuda elever med behov av särskilt stöd de insatser som krävs för att var och en på ett fullgott sätt ska kunna delta i skolverksamheten och uppnå målen,
- utveckla former för samarbete mellan hemmet, individ- och familjeomsorgen och landstinget kring den enskilde eleven för att tidigt ingripa vid behov.

Elev- och föräldrainflytande

Skolan ska arbeta medvetet för att ge eleverna inflytande i och ansvar för såväl det egna lärandet som skolan som helhet. En förutsättning för detta är att eleverna får kunskap om sina rättigheter och att tydliga och förståeliga mål finns utarbetade och är kända av eleverna. Skolans dialog med föräldrarna måste också förbättras. När medarbetarna i skolan och föräldrarna får en helhetsbild av elevens utveckling ökar förutsättningarna för att möta varje enskild elevs behov från såväl skolan som hemmet.

Stadsdelsnämnderna ska

- i samverkan med utbildningsnämnden utveckla metoder och sprida erfarenheter kring elev- och föräldrainflytande.

Ledarskap

Skolledares och lärares ledarskap är av stor betydelse för hur skolan uppnår målen. För att upprätthålla ett gott ledarskap krävs ständig fortbildning och utvecklingsarbete. Kraftfulla satsningar på kompetensutveckling för fritidspedagogerna är viktigt för att stärka kvaliteten i skolbarnsomsorgen.

Kommunstyrelsen ska

- ansvara för kompetensutveckling av fritidspedagogerna och presentera en personalförsörjningsstrategi,
- presentera en plan för ett intensifierat och utvecklat program för ledarskapsutbildning för såväl skolledare som lärare i Stockholm stad.

Samverkan

Samarbete internt och externt i skolan ska förbättras. Internt måste samarbetet mellan pedagogerna, mellan olika yrkesgrupper och mellan skolår och skolformer utvecklas och förstärkas. Externt ska skolan öka samarbetet med t.ex. kulturinstitutioner, högskola/universitet och näringsliv.

Stadsdelsnämnderna ska

- i samarbete med utbildningsnämnden kompetensutveckla, genomföra samverkansinsatser och utveckla metoder för bedömaröverensstämmelse,

- samverka med Kulturskolan, bl.a. kring basverksamheterna i Kulturskolan och kring schemaläggning,
- utveckla och förbättra former för övergång mellan förskola, skola och skolbarnsomsorg.

Uppföljning, utvärdering, utveckling

Skolan är en målstyrd organisation vilket ställer stora krav på organisationen på uppföljning, utvärdering och utveckling. Inspektörerna ska bl.a. granska genomförandet av skolplan och förskoleplan. Inspektörernas rapporter är viktiga underlag i skolutvecklingsarbetet. Utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska samverka kring hur former för inspektion ska utvecklas och stärkas och för hur granskningen återförs till skolverksamheten. Inspektörernas granskning av skolbarnsomsorgen ska stärkas.

Kommunstyrelsen ska

- ta fram jämförbara nyckeltal vad gäller ekonomi, produktivitet och kvalitet i skolbarnsomsorgen.

Stadsdelsnämnderna ska

- utveckla och formalisera dialogen mellan nämnd och skola för att få en gemensam bild av verksamheten och dess behov.

Lokalförsörjning och hyresfrågor

Skollokaler ska utvecklas utifrån de pedagogiska krav som finns och utemiljön ska stimulera till såväl rörelse som lugn och ro. Barn- och elevantal förändras över tiden. Det är angeläget att skollokalerna över tiden ger möjlighet till en flexibel användning inom främst det pedagogiska området. Såväl skolbarnsomsorgen som Kulturskolan är viktiga verksamheter som ökar skolans möjlighet att nå målen. För att lösa den lokalbrist, som sedan flera år är ett stort problem för Kulturskolan, och för att knyta kultur och skola närmare varandra, flyttas resurser för Kulturskolans lokaler till kulturnämnden från stadsdelsnämnderna.

Stadsdelsnämnderna ska snabbt kunna säga upp hyresavtal för skollokaler som inte nyttjas. Skolhyrorna ska hållas så låga som möjligt utifrån de krav på lokalerna som ställs.

Stadsdelsnämnderna ska

- fortsätta med den lokalmässiga integrationen av skolbarnsomsorgen och skolan,
- samverka med Kulturskolan för att tillgodose Kulturskolans behov av ändamålsenliga lokaler,
- minska lokalkostnadernas andel av grundskolans budget.

Kommunstyrelsen ska

- i samråd med stadsdelsnämnderna och kulturnämnden utarbeta riktlinjer för upplåtelse och prissättning av grundskolans lokaler för Kulturskolan.

Verksamhet för barn och ungdom

Förslag till budget

Kommunstyrelsens förslag till budget 2005 och plan för 2006 och 2007

Mnkr	Budget 2004	Budget 2005	Plan 2006	Plan 2007
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	-488,2	-507,2	-507,2	-507,2
Kostnader (-)	-488,2	-507,2	-507,2	-507,2
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0

Viktiga frågor 2005-2007

- Varje stadsdel ska erbjuda ungdomarna en icke-kommersiell träffpunkt och alla barn ska erbjudas någon form av verksamhet i närområdet.
- Unga människors inflytande över den egna vardagen ska förbättras genom konkreta insatser i stadsdelarna.

Träffpunkter

Under 2004 presenterades en inventering av situationen för den öppna fritidsverksamheten i Stockholm. Rapporten kommer att ligga till grund för det fortsatta arbetet med att etablera träffpunkter för unga. Träffpunkterna ska ha en gemensam lägsta nivå för öppettider, personaltäthet och personalens utbildning samt verksamheternas innehåll. Satsningen definieras närmare i ett särskilt ärende till kommunfullmäktige. För år 2005 har 9,0 mnkr tillförts verksamhetsområde barn och ungdom för att utveckla verksamhet för unga. Kompetens- och metodutveckling inom detta område pågår och för ytterligare projekt kan medel sökas inom ramen för kompetensfonden enligt gällande riktlinjer (dnr: 329-3830/2003).

Stadsdelsnämnderna ska

- i samverkan med kulturnämnden utforma ett nätverk för stadens träffpunkter för unga.

Ungas inflytande

Frågan om ungas inflytande är central, både nu och i ett mer långsiktigt demokratiperspektiv. Arbetsformer och fora ska utvecklas utifrån ungas egna erfarenheter och önskemål i lokalsamhället, för att skapa ökat inflytande i den egna vardagen och i frågor som berör närmiljön.

Stadsdelsnämnderna ska

- verka för att finna former för inflytande för unga i den egna närmiljön.

Sommarkoloniverksamhet

Sommarkoloniverksamheten ska vara en integrerande och stadsdelsgränsöverskridande verksamhet där barn med olika etnisk, social och ekonomisk bakgrund träffas i en ny och annorlunda miljö. Nya mål och riktlinjer samt en justerad kollo taxa fr.o.m. 2005 antas av kommunfullmäktige under hösten 2004. Beslutet innebär att stadsdelsnämnderna har gemensamma mål och riktlinjer samt att kollo taxan utgörs av ett mer differentierat avgiftssystem. Två förändringar som görs med de nya riktlinjerna, periodernas längd och den nya åldersgruppsindelningen, kan dock inte genomföras förrän 2006 då nuvarande upphandling upphör att gälla.

Stadsdelsnämnderna ska

- erbjuda alla stockholmsbarn 7-16 år, som vill åka, en plats på kollo.

Parklekar och öppna förskolan

Den öppna förskolan spelar en viktig roll för barn som inte är inskrivna i förskoleverksamhet och för hemmavarande föräldrar. Stockholms parklekar är en unik verksamhet som sedan den infördes har spelat en viktig roll för många stadsbarn. Parklekarna syftar till att barn, föräldrar och förskolor ska vara där tillsammans samtidigt som barnen ges tillfälle att leka med andra barn och med parklekens utrustning.

Barns utveckling går som fortast i förskoleåldern. Att stimulera barns språkutveckling och självförtroende i de tidiga åren blir centralt. Därför ges stadsdelsnämnderna möjlighet att utveckla pedagogiska gruppverksamheter för treåringar som inte har någon omsorg. Öppna förskolan och parkleken är ofta träffpunkter i stadsdelarna där föräldrar som är hemma med sina barn möts. En utveckling av öppna förskolan och parklekens uppdrag kan vara att hitta nya former för gruppverksamhet för treåringar. Språkförskolor kan vara ett annat alternativ. Ytterligare ett annat alternativ kan vara att erbjuda treåringar som står utanför barnomsorgen plats i allmän förskola där plats finns och där detta skulle underlätta för stadsdelsnämnden att få tillräckligt stort underlag. 10,0 mnkr tillförs verksamheten för barn och ungdom för att skapa möjligheter för stadsdelsnämnderna, enligt ovan.

Kultur- och föreningsverksamhet

Förslag till budget

Kommunstyrelsens förslag till budget 2005 och plan för 2006 och 2007

Mnkr	Budget 2004	Budget 2005	Plan 2006	Plan 2007
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	-50,7	-59,7	-59,7	-59,7
Kostnader (-)	-50,7	-59,7	-59,7	-59,7
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0

Viktiga frågor 2005-2007

- Stadens lokala kulturverksamheter ska stärkas och utformas så att alla barn och ungdomar i stadsdelsnämndsområdet ges möjlighet att uppleva och själva utöva olika former av kultur.

Kultursekreterare och lokala kulturcentra

För att förstärka och fördjupa demokratin i staden krävs att alla stockholmare får rika kulturupplevelser. De bidrar till att stärka självkänslan och lägger grunden för ett kulturellt kapital som i sin tur fördelar makten mer jämlikt. Samtliga stadsdelsnämnder ska ha någon form av kultursekreterarfunktion med uppgift att samordna och utveckla det lokala kulturutbudet för både barn, ungdomar och vuxna.

I samverkan med kulturnämnden har en satsning på lokala kulturcentra i stadsdelarna inletts. Samarbeten bedrivs mellan olika kommunala områden som Kulturskola, stadsdelsbibliotek, skolor, samlingslokaler, hemgårdar, fria teater- och musikgrupper samt filmklubbar.

Stadsdelsnämnderna ska

- i samverkan med kulturnämnden, det fria kulturlivet och föreningar verka för att utveckla lokala kulturcentra,
- genom ett aktivt kommunikationsarbete nå också dem som inte själva söker upp kulturinstitutioner och evenemang.

Konsumentvägledning

Konsumentvägledningen i staden har i och med konsumentnämndens verksamhet fått ett uppsving och ett positivt fokus på en av medborgarna uppskattad och efterfrågad service. Ambitionen är att genom samverkan mellan konsumentnämnden, stadsdelsnämnderna och andra facknämnder ge en allt bättre konsumentservice till medborgarna. Det ska vara både enkelt och smart att vända sig till sin konsumentrådgivare för goda råd.

Verksamheten ska också kunna ge ökade möjligheter för den enskilde att förändra sin livsstil och på så sätt bidra till både en hållbar konsumtion och förbättrad hälsa. Riktad information, särskilt till unga ska utökas. För att uppnå dessa mål tillförs stadsdelsnämnderna 9,0 mnkr.

Under 2005 kommer ett konsumentpolitiskt program att tas fram vilket blir vägledande för stadens verksamheter.

Stadsdelsnämnderna ska

- erbjuda medborgarna lättillgänglig konsumentvägledning,
- öka den riktade konsumentvägledningen, särskilt till unga,.

Äldreomsorg

Huvudsakliga styrdokument

- ♦ Stockholms stads äldreomsorgsplan 2001-2005 (KF 2002-12-11. Revidering pågår).
- ♦ Överenskommelse mellan Stockholms läns landsting och Stockholms stad om hälso- och sjukvårdsansvar för äldre, fysiskt funktionshindrade, funktionshindrade med utvecklingsstörning och vissa funktionshindrade med hjärnskada (KF 2002-04-22).
- ♦ Överenskommelse mellan kommunerna i Stockholms län om samarbete vad gäller äldres behov av särskilt boende (KF 2002-09-02).

Förslag till budget

Kommunstyrelsens förslag till budget 2005 och plan för 2006 och 2007

Mnkr	Budget 2004	Budget 2005	Plan 2006	Plan 2007
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	-5 985,9	-5 977,0	-5 946,1	-5 934,6
Kostnader (-)	-6 100,8	-6 105,0	-6 074,1	-6 062,6
Intäkter	114,9	128,0	128,0	128,0

Översynen av resursfördelningssystemet inom äldreomsorgen är nu avslutad och 2005 års budget är baserad på detta system. Budgeten har tillförts medel om 18,0 mnkr för att ge äldre möjlighet till en rik fritid och utevistelse. Därutöver har 34,0 mnkr tillförts för ytterligare satsningar. Budgeten har minskats för att åldersstrukturen förändras, vilket innebär att behovet av insatser minskar.

Stadens omsorgsboenden har samlats i FB Servicehus AB. Kostnadsbudgeten har sänkts till följd av stadsdelsnämndernas rätt till momskompensation för vissa lokalhyror.

Kostnadsutveckling

Äldreomsorgens budget har ökat från 4,8 mdkr (1999) till 6,0 mdkr (2004) vilket motsvarar en relativ ökning med 25 %. Under samma period har nettokostnadsökningen varit av motsvarande storlek och antalet äldre med behov av hjälp har ökat med ca 5 %.

Äldreboende med heldygnsomsorg

Antalet äldre som har boende med heldygnsomsorg har mellan 1999 och 2003 minskat med 7 %. Kostnaderna har under samma period ökat med 30 %. Lönekostnaderna minskade 2000 och 2001 för att sedan öka 2002 och 2003. Kostnaderna för entreprenaderna speglade detta genom att öka under 2000 och 2001 för att sedan minska till 2002 och 2003. Bakom de ökade lönekostnaderna finns en medveten lönepolitik i syfte att höja lönerna för vårdpersonal och framför allt sjuksköterskor. Bättre mediciner, teknisk utveckling samt landstingets kortade vårdtider medverkar också till att äldreomsorgen ger omsorg till personer med större omvårdnadsbehov än tidigare.

Lokalkostnaderna har ökat avsevärt mellan 1999 och 2003. Detta som ett resultat av satsningen på modernisering och standardhöjning av stadens äldreboenden.

Hemtjänst

Prestationerna inom hemtjänsten har mellan 1999 och 2003 ökat med knappt 12 %. Kostnadsökningen har varit drygt 15 %. Det är främst kostnaderna för entreprenader och köp av tjänster som ökat.

Antalet äldre

Under planeringsperioden kommer det totala antalet ålderspensionärer att minska och vara som lägst till antalet år 2006. Antalet äldre mellan 65 och 79 år kommer att minska t.o.m. år 2006 för att sedan öka år 2007 och antalet äldre över 80 år kommer att minska under hela planperioden. Tabellen visar prognos för åren 2004-2007.

	2004	2005	2006	2007
Antal äldre 65-79 år	70 388	69 472	69 373	70 574
Antal över 80 år	43 239	42 886	42 333	41 563
Totalt över 65 år	113 627	112 358	111 706	112 137

USK juli 2004

Viktiga frågor 2005-2007

- Livskvaliteten för de boende inom heldygnsomsorgen och korttidsboende samt för hemtjänstmottagare ska öka.
- Utbildningsgraden ska öka bland medarbetarna.
- Anhöriga ska få ett förbättrat stöd.

Äldre har rätt till ett gott liv med god vård och omsorg, trygg tillvaro och social gemenskap. Det är en självklar rättighet att alla äldre ska ha ett reellt inflytande

över sin vardag. Målsättningen för äldrepolitiken är att försöka skapa likvärdiga förutsättningar för alla äldre. Äldrepolitik handlar inte enbart om behovet av vård och omsorg utan i lika stor utsträckning om boendefrågor, närhet till service och tillgänglighet. De äldre har rätt att få en likvärdig service, vård och omsorg oavsett socioekonomisk bakgrund och var de bor i staden.

Trygghet

Kvalitet i äldreomsorgen

Biståndsbesluten utgör grunden för den service och omsorg som den enskilde erbjuds. Skriftligt beslut ska lämnas och hjälp att överklaga ska alltid erbjudas. Biståndsbeslut ska förnyas och följas upp så att de är aktuella. Tillgänglig biståndshandläggning och god kommunikation mellan biståndshandläggare, anhöriga och vårdpersonal är helt avgörande för kvaliteten.

Stadsdelsnämnderna utvecklar kvalitetsgarantier. Garantierna formuleras av enheterna. Därutöver formuleras individuella vård-, omsorgs- och arbetsplaner mellan den enskilde och ett äldreboende eller annan omsorgsgivare. Planerna ska följas upp.

Genom stadens äldreombudsman ges äldre och deras anhöriga möjlighet att framföra synpunkter och få hjälp att lösa problem. Äldreomsorgsinspektörerna är också centrala för uppföljning och utveckling av kvaliteten inom äldreomsorgen både av biståndshandläggarnas arbete och av utförarsidans arbete.

Kommunfullmäktige förväntas under 2005 anta en policy för upphandling, kvalitet och utveckling. I policyn anges vissa grundläggande principer för hur anbuds konkurrensen ska utformas.

Kompetensutveckling och rekrytering

För att långsiktigt klara personalförsörjningen och för att ge äldre en god omsorg behövs kompetenta medarbetare och en bra arbetsmiljö. Staden gör stora satsningar på kompetensutveckling under den här mandatperioden. Stadsdelsnämnderna föreslås initiera utvecklingsprojekt för att förbättra arbetsorganisation och pröva olika arbetstidsmodeller med inriktning på förkortad arbetstid. Medel kan sökas inom ramen för kompetensfonden enligt gällande riktlinjer (dnr: 329-3830/2003). Ledarskap och inflytandefrågor är andra områden där kompetensutveckling för närvarande sker. Utbildningen av de 1 600 medarbetare som saknar grundutbildning till vårdbiträde/undersköterskor fullföljs under mandatperioden.

Medarbetarnas kompetens i geriatrisk psykiatri och psykiatrisk omvårdnad ska öka på alla nivåer. En utbildning i hygien både när det gäller vård och hantering av mat startar under hösten och kommer att fortgå under 2005, med sådan omfattning att alla som arbetar med dessa frågor har möjlighet att delta.

För att påskynda utvecklingen inom vård och omsorg pågår ett samverkansprojekt mellan bl.a. Socialhögskolan, Sköndalsinstitutet,

Karolinska institutet, Stockholms läns landsting och ett antal stadsdelsnämnder för att pröva metoder för forskning och utveckling. Syftet är att bedriva forskning och utveckling i befintlig verksamhet, att skapa förutsättningar för att integrera social och sjukvårdande omsorg samt att möjliggöra för personalgrupper att varva arbete med forskning och utveckling.

Vid personalrekrytering ska behovet av fler män i omsorgsyarken uppmärksammas. Hänsyn ska också tas till äldres språkliga och kulturella bakgrund. Att erbjuda praktikplatser är ett viktigt led i rekryteringsarbetet för att på sikt öka intresset för vård- och omsorgsyrkerna.

Stadsdelsnämnderna ska

- verka för att långsiktigt klara personalförsörjningen genom att t.ex. knyta starkare band till olika utbildningsanordnare,
- säkra kvaliteten genom att öka medarbetarnas kompetens och utbildningsgrad generellt och särskilt inom exempelvis psykiatri och psykiatrisk omvårdnad för personer med psykiatriska sjukdomstillstånd.

Hemtjänst

Kundval infördes 2002 inom hemtjänst. Det innebär att den som har biståndsbeviljad hemtjänst själv kan välja mellan flera vård-, service- och omsorgsgivare. Ersättningen till utförarna ges i nivåer utifrån den enskildes biståndsbedömda omsorgsbehov. Nivåerna inom pengsystemet fastställs av kommunfullmäktige årligen i samband med budget. I den upphandling som har gjorts för 2005 gäller samma ersättningsnivåer som 2004 i enlighet med bilaga 2.

För att den enskilde ska få en god omvårdnad och service krävs att utföraren avsätter tillräckligt med personal och resurser.

Stockholms stad erbjuder fr.o.m. hösten 2004 möjlighet för personer över 80 år att efter en förenklad biståndsbedömning själva välja vad de vill ha hjälp med bland enklare servicetjänster. Upp till 4 tim/mån ska den enskilde själv kunna bestämma om så länge det rör sig om hemmets skötsel, promenader eller social samvaro. Projektet genomförs under ett år i två stadsdelsnämndsområden, men ytterligare två stadsdelsnämnder har på eget initiativ startat liknande försök.

Den medicinsktekniska utvecklingen kan komma att innebära att vårdtider kortas och fler kan ges omsorg och vårdas i hemmet. Utvecklingen kommer också att ställa krav på stadens organisation och samarbetet med landstinget kommer att bli än viktigare. En utredning om hur medicinsk teknik ska kunna användas och underlätta i vården genomförs.

Stadsdelsnämnderna ska

- verka för att organisationerna för hemtjänst utvecklas för att kunna möta ökad efterfrågan på hemtjänst och för att kunna hantera mer komplexa vårdbehov.

Äldreboende med heldygnsomsorg

En regional överenskommelse har träffats mellan länets kommuner om förlängt betalningsansvar för äldre personer vid flyttning till särskilda boendeformer i annan kommun inom Stockholms län. Överenskommelsen innebär att valfriheten för stadens invånare utökas till att omfatta alla särskilda boenden i länet.

För att även i framtiden kunna erbjuda äldreboenden med hög standard krävs att nuvarande bestånd noggrant ses över. Kommunstyrelsen beslutade den 12 maj 2004 att möjliggöra en omvandling av ca 1 000 servicehuslägenheter till seniorlägenheter. Seniorbostäder är en ny boendeform som har inrättats för att möjliggöra för äldre över 65 år att få en anpassad bostad utan biståndsbedömning, förmedlad genom Stockholms stads Bostadsförmedling AB. Processen med att omvandla dessa lägenheter kommer att fortgå under 2005. Om nya objekt blir aktuella för omvandling kommer de att prövas med försiktighet. För dem som behöver kommer möjligheten till boende i servicehus att finnas kvar.

De särskilda boendeformerna är en gemensam resurs för staden. En förutsättning för valfrihet när det gäller äldreboende är att det finns tillräckligt antal platser på ålderdomshem, i gruppboenden, på sjukhem och i servicehus. I bokslut 2003 återstod 361,8 mnkr av tidigare avsatta medel för utbyggnad inom äldreomsorg.

Staden ska kunna erbjuda en god service i alla avseenden. Det är viktigt att staden för en dialog med de olika brukarråd som finns, så att utformningen av äldreboenden blir den bästa.

Ett flertal undersökningar, bl.a. hos Äldrecentrum, påvisar att problem med otillräckligt kontrollerade förskrivningar av läkemedel till äldre på sjukhem såväl försvårar vården som minskar välmåendet hos enskilda. Regelbundna läkemedelsgenomgångar i samarbete med landstinget bör göras för att komma tillrätta med eventuell övermedicinering. Här kan även ett samarbete med Apoteket övervägas.

Stadsdelnämnderna ska

- i samarbete med Stockholms läns landsting låta genomföra läkemedelsgenomgångar i första hand avseende personer i särskilt boende,
- samordna planering för särskilda boendeformer inom de fem områden som finns för boendeplanering,
- arbeta för att upprätthålla en god kvalitet och effektivitet i organisationerna när antalet äldre med behov av heldygnsomsorg minskar och omstruktureringar kan bli nödvändiga.

Anhörigvård

Anhörigas insatser i äldreomsorgen är ovärderliga, behovet av stöd och avlastning är stort när det gäller vård och omsorg i hemmet. Målsättningen måste därför vara att de anhöriga ska få ett bättre stöd än vad de får i dag.

Staden har i dag ett antal olika stödfunktioner, exempelvis korttidsvård, växelvård, dagvård, rätt till avlastning 4 tim/v och anhörigkonsulenter. För närvarande genomförs en kompetensutvecklingssatsning för att inrätta ca 100 anhörigombud. Staden ska under 2005 inrätta en ny kommunövergripande biståndsbedömd dagverksamhet för personer med demenssjukdomar. Dagverksamheter är mycket viktiga som stöd och avlastning för en nära anhörig, som vårdar en demenssjuk äldre person.

Kommunstyrelsen ska

- i ett stadsdelsnämndsområde inrätta en kommunövergripande biståndsbedömd dagverksamhet för personer med demenssjukdom finansierat av Kommunfullmäktige m.m.

Samverkan med landstinget

Staden ska samverka med landstinget kring äldres vård och omsorg, såväl i den enskildes vårdplanering som på ett strukturellt plan. Tyngdpunkten i samverkan ligger på stadsdelsnämndsnivå med landstingets produktionsområden. Uppföljning av överenskommelsen som slöts år 2002 mellan Stockholms stad och Stockholms läns landsting sker under året.

Stockholms stad har under 2004 anslutit sig till Webcare – ett regionalt datasystem för informationsöverföring mellan landsting och kommun. Systemet innebär att ingen patient kan skrivas ut utan att kommunen har tagit över ansvaret. Stockholms stad måste kvittera.

I Hökarängen har Stockholms stad i ett samarbete med landstinget öppnat en av de första äldrevårdcentralerna i landet. Äldre personer med behov av många sjukvårdinsatser behöver få sin vård planerad och genomförd med ett helhetsperspektiv. På äldrevårdscentralen bedrivs vården i team bestående av läkare, sjuksköterska, rehabiliteringspersonal och kommunens hemtjänstpersonal.

Livskvalitet

En innehållsrik fritid och vardag är viktigt för välbefinnandet även för äldre. God kommunikation mellan biståndshandläggare, anhörig och omsorgsgivare är avgörande för att den enskildes önskemål ska tillgodoses.

Möjligheten till regelbunden utevistelse ska vara en självklarhet för den enskilde äldre. Staden ska erbjuda olika möjligheter till fritidssysselsättningar. Frivillig- och äldreorganisationer har en viktig funktion att fylla. För många människor utgör trädgården en mycket viktig del i livet som kan stimulera till både upplevelser och aktivitet. Hänsyn ska tas till detta inom äldreomsorgen. Det ska finnas möjlighet att välja mat och den ska vara vällagad och näringsrik. Social samvaro vid måltiden ökar matglädjen och aptiten. Staden ska öka den inköpta andelen ekologiskt framställda livsmedel till minst 15 % under mandatperioden.

För pensionärer med utländsk bakgrund måste det finnas möjlighet till boende och/eller dagverksamheter på det egna modersmålet. Det är viktigt att språk-

och kulturkompetens som finns hos personal så långt det är möjligt matchas mot behov som finns hos stadens äldre. När det är några få äldre med utländsk bakgrund i en viss språkgrupp kan det vara omöjligt att inrätta en hel avdelning för dessa. Ambitionen måste dock vara att samordna så att äldre med samma språk, som så önskar, bor på samma avdelning. För att möjliggöra detta, krävs det ett samarbete mellan stadsdelsnämnderna. Staden utreder för närvarande de speciella rättigheter inom äldreomsorgen som tillfaller den inhemska minoriteten sverigefinnar inom Stockholms- och Mälardalsområdet.

Samverkan och olika former av samarbete med frivilligorganisationer, föreningsliv, studieförbund och andra äldreaktiva är viktig för att tillmötesgå äldres behov. Stadsdelsnämnderna ska ge äldre möjlighet att som seniorer medverka i andra verksamheter, t.ex. förskolor, skolor, parklekar, fritidsgårdar och bibliotek. Biblioteksservice i äldreomsorgen är likaså ett viktigt inslag i arbetet. Kultur kan läka och stärka.

I flera kommuner har en person anställts för att hjälpa äldre invånare med riskfyllda vardagssysslor. Vaktmästaren ser över säkerheten i hemmet när han är där och kan föreslå förbättringar som han sedan genomför. Behovet av att inrätta liknande hjälp för äldre i Stockholms stad bör utredas, samt möjligheten att finansiera en sådan. Bostadsbolagen i Stockholms stad bör involveras i denna utredning.

Kommunstyrelsen ska

- ge stadsledningskontoret i uppdrag att utreda behovet och möjligheten att utveckla vaktmästarservice för äldre över 65 år i samarbete med bostadsbolagen.

Omsorg om funktionshindrade

Huvudsakliga styrdokument

- ♦ Handikapplan för Stockholms stad 2000-2002 (KF 1999-09-06).
- ♦ Handikappolitiskt program för Stockholms stad (beslut väntas i kommunfullmäktige hösten 2004).
- ♦ Överenskommelse mellan Stockholms läns landsting, Stockholms stad och Stockholms allmänna försäkringskassa beträffande personer i behov av andningshjälp i hemmet (KS 2003-09-24).
- ♦ Överenskommelse mellan Stockholms läns landsting och Stockholms stad om hälso- och sjukvårdsansvar för äldre fysiskt funktionshindrade, funktionshindrade med utvecklingsstörning och vissa funktionshindrade med hjärnskada (KF 2002-04-22).

Förslag till budget

Kommunstyrelsens förslag till budget 2005 och plan för 2006 och 2007

Mnkr	Budget 2004	Budget 2005	Plan 2006	Plan 2007
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	-1 631,1	-1 947,9	-1 947,9	-1 947,9
Kostnader (-)	-1 631,3	-1 949,9	-1 949,9	-1 949,9
Intäkter	0,2	2,0	2,0	2,0

Budgeten har fr.o.m. år 2005 ökat med 60,3 mnkr p.g.a. att kostnadsansvaret för korttidstillsyn för barn över 12 år har flyttats från utbildningsnämnden till stadsdelsnämnderna. Höjningen av habiliteringsersättningen med en krona beräknas ge ökade kostnader om 1,0 mnkr vilket budgeten har ökats med. En generell höjning av budgeten med 20,0 mnkr har tillförts stadsdelsnämnderna för ytterligare satsningar.

Kostnadsutveckling

Kostnadsutvecklingen inom omsorg om funktionshindrade har under perioden 1999-2003 varit betydande. I bokslutet för 1999 uppgick kostnaderna till 1 084 mnkr för att 2003 uppgå till 1 800 mnkr vilket motsvarar en ökning med 66 %. Som jämförelse var kommunfullmäktiges budget för 1999 1 100 mnkr vilken hade stigit till 1 639 mnkr år 2003. Ökningen är genomgående inom samtliga verksamheter och beror till övervägande del på ökade prestationer.

Mellan åren 1999 och 2003 har antalet personer inom de dygnsrelaterade verksamheterna såsom gruppboende, barnboende och korttidshem ökat med mellan 17 till 30 %. Verksamheter som mäts i timmar, såsom personlig assistans, avlösarservice och hemtjänst, har ökat med mellan 21 till 60 %. Några av de viktigaste förklaringarna till dessa ökningarna av vårdbehovet är: En ökad medvetenhet om de rättigheter LSS-lagstiftningen ger, ökad

inflyttning p.g.a. bättre arbets- och studiemöjligheter, nedläggning av de s.k. vårdhemmen samt fortlöpande förändringar i lagstiftning och rättspraxis.

Viktiga frågor 2005-2007

- Garantera en bra omsorg, vård och service för alla personer med funktionshinder, oavsett var i staden de bor.

Insatser efter behov och önskemål

Målet är att staden ska garantera alla personer med funktionshinder en bra omsorg, vård och service med en likvärdig bedömning oavsett var i staden de bor. Personer med funktionshinder ska kunna känna trygghet i att det finns en god omsorg när de behöver det. Insatserna inom omsorgen ska utformas med respekt för den enskildes önskemål och val, så att de utgör ett stöd för den enskilde att leva ett så normalt liv som möjligt.

Daglig verksamhet är en insats som personer kan få utifrån lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). De personer som går på daglig verksamhet får idag habiliteringsersättning med 5 kr/timme. Från och med 2005 höjs habiliteringsersättningen till 6 kr/timme.

Nytt resursfördelningssystem

Kommunstyrelsen fortsätter arbetet med översynen av resursfördelningssystemet inom omsorg om personer med funktionshinder i samråd med socialtjänstnämnden och stadsdelsnämnderna. Målet med denna översyn är att försöka hitta variabler, som inte ska påverkas av beslut som fattas av dem som är beroende av systemet. Ett sådant system innebär alltid en risk för att kostnaderna ökar på ett omotiverat sätt och kostnadsutvecklingen inom området har varit mycket kraftig under perioden 1999-2003. Arbetet bör fortsätta med en genomlysning av såväl innehåll som kostnadsutveckling inom verksamhetsområdet. Under förutsättning av kommunfullmäktiges beslut hösten 2004 kommer fördelningen enligt ett nytt resursfördelningssystem, vad avser det fasta anslaget, att träda i kraft den 1 januari 2005. Detta kommer i sådana fall att innebära förändringar jämfört med nuvarande fördelning.

Nybyggnation

Det finns ett stort behov av om- och nybyggnation av gruppboendestäder för t.ex. hjärnskadade och personer med Aspergers syndrom men det finns även ett ökande behov av alternativa boendeformer som t.ex. trapphusboende (särskilda boenden i enskilda lägenheter i gemensam trappuppgång). Gruppboendestäder, ledsagarservice och daglig verksamhet är gemensamma resurser för hela staden.

Av de 295,6 mnkr som ursprungligen har reserverats för nybyggnader och ombyggnader avseende socialpsykiatri och omsorg om funktionshindrade finns i dagsläget 244,1 mnkr kvar. Dock finns ytterligare beslut om åtgärder motsvarande 44,5 mnkr, vilket innebär att 199,6 mnkr återstår för nya lägenheter och ombyggnader. Under 2005 beräknas utbyggnadstakten öka betydligt i jämförelse med föregående år.

Stadsdelsnämnderna ska

- verka för om- och nybyggnation av gruppboendestäder men även alternativa boendeformer som t.ex. trapphusboende.

Utjämning av LSS-kostnader

Regeringen beslutade i november 2003 att fr.o.m. den 1 mars 2004 införa ett nationellt kostnadsutjämningsystem för verksamhet enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Beslutet innebär att det är den kommun, där den funktionshindrade är folkbokförd, som har verksamhets- och kostnadsansvar för personer med insatser enligt LSS.

Under år 2005 kommer staden att betala en preliminär avgift om totalt 194,5 mnkr till utjämningsystemet. Avgiften kommer sannolikt att öka när verksamhets- och kostnadsansvaret för personer med funktionshinder överförs till boendekommuner. Stadsdelsnämndernas och socialtjänstnämndens kostnader för köp av platser i andra kommuner kommer att minska fr.o.m. år 2006 och framåt.

Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Huvudsakliga styrdokument

- ♦ BUS-policyn, Barn och ungdomar som behöver särskilt stöd från såväl kommunen som landstinget (KS 2003-12-17).
- ♦ Stadens insatser för psykiskt funktionshindrade (KF 1998-06-08, KS 2003-04-09).
- ♦ Gemensamt policydokument för Stockholms läns kommuners och Stockholms läns landstings missbrukar- och specialiserade beroendevård (KS 1998-09-07).
- ♦ Gemensamma rekommendationer för Stockholms stad och Stockholms läns landsting avseende ungdomsmottagningar (KS 2002-04-10).
- ♦ Handlingsprogram för Stockholms stads arbete inom Operation Kvinnofrid (KF 1999-09-06).
- ♦ Socialt program för att minska prostitutionen (KF 2001-09-17. Revidering pågår).
- ♦ Stockholms Tobaks-, Alkohol- och Narkotikapolitiska program (STAN) (beslut väntas i kommunfullmäktige hösten 2004).

Förslag till budget

Kommunstyrelsens förslag till budget 2005 och plan för 2006 och 2007

Mnkr	Budget 2004	Budget 2005	Plan 2006	Plan 2007
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	-1 434,5	-1 487,1	-1 487,1	-1 487,1
Kostnader (-)	-1 469,4	-1 524,0	-1 524,0	-1 524,0
Intäkter	34,9	36,9	36,9	36,9

Till verksamhetsområdet barn och ungdom har 17,0 mnkr tillförts för satsningar. Medlen fördelas enligt barn- och ungdomsnyckeln. Ytterligare 9,0 mnkr fördelas enligt vuxennyckeln till uppsökande verksamhet. Därutöver fördelas 17,0 mnkr till verksamheten psykiskt funktionshindrade. Individ- och familjeomsorg tillförs medel för att täcka ökade kostnader för familjevård enligt reviderade riktlinjer, ökade kostnader för barn och ungdom och för psykiskt funktionshindrade. Därutöver har intäktskravet höjts p.g.a. höjning av egenavgifter för vuxna i HVB-hem (hem för vård och boende för vuxna) och familjehem.

Den stadsövergripande verksamheten med praktikcentra avvecklas. I stället bör en ny organisation under stadsdelsnämnderna byggas upp. För ett utvecklingsarbete kring praktikcentra kan stadsdelsnämnderna söka medel inom ramen för kompetensfonden enligt gällande riktlinjer (dnr: 329-3830/2003).

I samband med bokslut 2003 har sammanlagt 100,0 mnkr avsatts för utbyggnad av insatser för hemlösa som är psykiskt funktionshindrade.

I Central medelsreserv reserveras 10,0 mnkr år 2005 för rörliga team. Teamen ska arbeta med uppsökande verksamhet bl.a. genom att utveckla nya arbetsmetoder, idéer och arbetssätt för att nå fler personer med psykiska problem och stödja anhöriga.

Viktiga frågor 2005-2007

- Öka utbudet av alternativa boendeformer för olika grupper av hemlösa.
- Minska totalkonsumtionen av alkohol och narkotika med 20 % fram till 2006 för elever i skolår nio och skolkår 2 i gymnasiet.
- Öka utbudet av särskilda boendeformer för psykiskt funktionshindrade.

Socialtjänstens arbete

Socialtjänstens arbete ska grundas på respekt för den enskilde individen, där denne ska ha inflytande över och kunna vara delaktig i utformandet av biståndet. Verksamheten ska fokusera på egenmakt hos individen, med det

egna värdet som främsta grund. De insatser som utförs måste dessutom utnyttja den förmåga som finns hos alla individer.

Ett samhälle med stora klyftor mellan människor sätter upp såväl synliga som osynliga gränser, som hindrar människor från att delta och utvecklas i samhället. Alla har rätt till ett gott liv. De som drabbas av svårigheter ska ha rätt till stöd och hjälp. Vid sidan av stödet och hjälpen måste det skapas utrymme för eget engagemang, inflytande och delaktighet. Målet måste vara att det ska gå att komma tillbaka till samhällsgemenskapen.

Stadsdelsnämnderna ska

- öka den enskildes egna engagemang, inflytande och delaktighet.

Barn och unga

Insatser för barn och unga ska alltid utgå från barnets bästa och i enlighet med FN:s barnkonvention. Inom arbetet med barn och unga är de förebyggande insatserna viktiga. Samverkan ska ske mellan hem, skola och individ- och familjeomsorgen liksom med landstinget och närpolisen. Vården av barn och unga har förskjutits från slutna vård till öppna vårdformer. I många stadsdelnämndsområden pågår projekt där barns och ungdomars nätverk tas tillvara. Dessa projekt ska fortsätta. Öppen vård får dock inte ersätta placering i familjevård eller slutna vård när sådan är befogad. Val av vårdform måste alltid utgå från barnets bästa. För att förstärka barn- och ungdomsarbetet inom verksamhetsområdet individ- och familjeomsorg tillförs stadsdelsnämnderna 17,0 mnkr.

Stadsdelsnämnderna ska tillhandahålla rådgivning vid ungdomsmottagningar och genomföra socialt förebyggande insatser bland ungdomar. Genom stadsdelsnämndernas drog- och brottsamordnare har det förebyggande arbetet utvecklats. Drogvaneundersökningen 2004 visar ett trendbrott i ungdomars konsumtion av såväl alkohol som narkotika och tobak. Det är viktigt att den positiva utvecklingen kan fortsätta. Därför ska den kompetens och det arbetssätt som byggts upp med hjälp av stadsdelsnämndernas drog- och brottsförebyggande samordnare bibehållas och vidareutvecklas. Socialtjänstnämnden ansvarar för samordning och stöd.

Stadsdelsnämnderna ska

- arbeta förebyggande för barn och unga och finna fungerande samarbets- och samverkansformer mellan socialtjänst, skola, föräldrar, landsting, frivilligorganisationer och andra,
- uppmärksamma barn till föräldrar med missbruksproblem, barn till psykiskt funktionshindrade och andra barn som far illa på grund av föräldrarnas problem eller på grund av egna problem, t.ex. stor bortavaro från hemmet,
- utveckla det uppsökande arbetet,
- utveckla det drog- och brottsförebyggande arbetet och inom ramen för detta samverka med närpolisen.

Hemlösa

Det är viktigt att ingen hemlös stängs ute från den vård och omsorg som personen är i behov av. Arbetssätten och strategierna måste vara mångfacetterade. Karaktären på insatserna ska vara långsiktig och det uppsökande arbetet ska utvecklas. Möjligheten att nå hemlösa genom öppna verksamheter, genom samarbete över nämnd- och verksamhetsgränser samt genom samarbete med andra aktörer, ska prövas.

Den uppsökande verksamheten är viktig för att nå de hemlösa. Kontakterna med frivilligorganisationerna behöver utvecklas och deras kompetens tillvaratas. Verksamheten behöver över lag hitta nya metoder för att på ett mer effektivt sätt nå bättre resultat i det uppsökande arbetet. Stadsdelsnämnderna föreslås söka medel för metodutvecklingsprojekt inom ramen för kompetensfonden enligt gällande riktlinjer (dnr: 329-3830/2003).

I stadens prioriterade arbete mot hemlöshet är arbetet med att förhindra vräkningar en viktig del. För att undgå vräkning kan den enskilde behöva stöd och hjälp med sådant som rör boendet.

I Central medelsreserv avsätts ytterligare 20,0 mnkr för boende och dagverksamhet för hemlösa, som inte omfattas av avsättningen i bokslut.

Stadsdelsnämnderna ska

- metodutveckla den uppsökande verksamheten,
- pröva möjligheten för öppen dagverksamhet för hemlösa,
- planera och bygga ut alternativa boendeformer för olika grupper av hemlösa, t.ex. gruppboende, serviceboende, olika stödboende- och mellanboendeformer i samverkan med övriga nämnder,
- utse en kontaktperson i hemlöshetsfrågor,
- utveckla det fältförlagda arbetet.

Våld mot kvinnor

Stadens arbete för att bekämpa våld mot kvinnor är prioriterat, bl.a. genom arbetet i Operation Kvinnofrid. Vid sidan av våld i relationer har det hedersrelaterade våldet, som främst drabbar unga kvinnor, uppmärksammas alltmer. Socialtjänstens och skolans arbete är av stor betydelse för att upptäcka, fånga upp och hjälpa dem som drabbats av eller hotats av våld. Skyddat boende är en akut lösning men även stöd och hjälp i andra former måste utvecklas genom metodarbete, där utbildning och verksamhetsutveckling är viktiga delar.

I familjer där kvinnan utsätts för våld drabbas även barnen. I arbetet med våld mot kvinnor måste även barnens behov tillgodoses, likväl som den våldsutsatta kvinnans.

Stadsdelsnämnderna ska

- uppmärksamma misshandlade kvinnors och barns behov,
- utveckla stöd och hjälp till hotade och våldsutsatta genom bl.a. utbildning och verksamhetsutveckling.

Åtgärder mot missbruk

Arbetet mot missbruk inriktas på tre områden: förebyggande arbete, tidiga insatser samt vård och behandling. Det kommande STAN-programmet (Stockholms stads Tobaks-, Alkohol- och Narkotikapolitiska program, beslut i kommunfullmäktige hösten 2004) ska ge den grundläggande strukturen för stadsdelsnämndernas arbete. Stadsdelsnämnderna ska med stöd av socialtjänstnämnden ta fram egna lokala handlingsplaner utifrån egna förhållanden.

Tidiga insatser för unga vuxna med en högkonsumtion av alkohol eller sporadiskt användande av narkotika är betydelsefulla. Ju tidigare insatserna ges desto större är möjligheterna att begynnande missbruk kan bytas mot drogfrihet. Stadsdelsnämnderna ska samarbeta med gymnasieskolorna i området så att också de innefattas i de stadsdelsbaserade lokala handlingsplanernas metoder och intentioner.

Ett utvecklat samarbete mellan staden samt andra myndigheter och organisationer är en förutsättning för fungerande vård och behandling. Uppehåll mellan avgiftning, behandling, kriminalvård eller frivård osv. kan leda till att tidigare insatser blir verkningslösa och beroendet fördjupas. Olika samarbetsprojekt, t.ex. ”Individen i fokus”, syftar till att knyta ansvariga myndigheter tätare samman kring den enskilde missbrukaren. Erfarenheterna från dessa projekt ska spridas. Stadens riktlinjer på området påpekar vikten av samverkan med landsting, kriminalvård, frivilligorganisationer m.fl.

Den statliga budgeten för 2005 innehåller ökade resurser för kommunernas arbete mot missbruk. Delar av dessa satsningar kräver motprestationer från kommunernas sida. Medel reserveras för detta ändamål. Till förstärkning av det uppsökande arbetet, som ska riktas till personer med psykiska funktionshinder men även missbruk och hemlöshet fördelas 9,0 mnkr.

Stadsdelsnämnderna ska

- utveckla insatser för unga i riskzon,
- utveckla samverkan mellan staden, landstinget, frivårdsmyndigheten och andra instanser som arbetar med vård och rehabilitering av missbrukare.

Insatser för personer med psykiska funktionshinder

Grundpelarna i stadens policy för insatser för personer med psykiskt funktionshinder är en god bostad, ett fungerande boendestöd, arbete/sysselsättning och meningsfull fritid. Dessutom betonas det lokala engagemanget och stadens samverkan med landstinget och olika organisationer.

Stadsdelsnämnderna ska förbättra livssituationen för personer med psykiskt funktionshinder. Detta kan ske t.ex. genom utbyggnad av olika boendeformer och tillskapande och utveckling av arbetsverksamheter eller sysselsättning. Denna utbyggnad och utveckling måste ske genom ett samarbete över hela staden för ett rikt och varierat utbud. Kommunstyrelsen fortsätter arbetet med

översynen av resursfördelningssystemet inom socialpsykiatri i samråd med socialtjänstnämnden och stadsdelsnämnderna.

Regeringens psykiatrisamordnare har aviserat ökade resurser till psykiatri i syfte att öka stödet till psykiskt funktionshindrade inom kommuner och landsting. Förslaget kan innebära att kommunerna måste göra motprestationer för att erhålla ökat ekonomiskt stöd.

Stadsdelsnämndernas socialpsykiatri får ökade resurser med 17,0 mnkr. I arbetet med psykiskt funktionshindrade är det viktigt att uppmärksamma det uppsökande arbetet, men också de öppna verksamheterna och samarbetet med frivilligorganisationerna. Den statliga budgeten innehåller en satsning på psykiskt funktionshindrade inom kommuner och landsting. Medel reserveras i Central medelsreserv för detta ändamål.

Stadsdelsnämnderna ska

- vidta åtgärder för att förbättra livssituationen för personer med psykiskt funktionshinder i samarbete med andra vårdgivare. Insatser ska även genomföras inom ramen för de statliga medel som kommer att tillföras,
- fortsätta planeringen och utbyggnaden av särskilda boendeformer för psykiskt funktionshindrade,
- ansvara för utvecklingen av sysselsättning för personer med psykiskt funktionshindrade,
- utveckla det uppsökande arbetet för psykiskt funktionshindrade.

Stadsmiljöverksamhet inkl. Agenda 21

Huvudsakliga styrdokument

- ♦ Stockholms parkprogram (under utarbetande).

Förslag till budget

Kommunstyrelsens förslag till budget 2005 och plan för 2006 och 2007

Mnkr	Budget 2004	Budget 2005	Plan 2006	Plan 2007
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	-323,4	-350,4	-350,4	-350,4
Kostnader (-)	-345,3	-372,3	-372,3	-372,3
Intäkter	21,9	21,9	21,9	21,9

Kostnadsbudgeten för stadsmiljöverksamheten (barmarksrenhållning, vinterväghållning o dyl.) ökar med 27,0 mnkr jämfört med år 2004. Stadsdelsnämnderna ges ytterligare 18,0 mnkr i syfte att utveckla skötseln av parker och naturområden samt övrig stadsmiljöverksamhet. Därutöver ges stadsdelsnämnderna ytterligare 9,0 mnkr för att förstärka Agenda 21-

verksamheten. Från den totala kostnadsbudgeten har 4,0 mnkr för finansiering av lokala projektorganisationer för Stadsdelsförnyelsen separerats, för att fördelas utom ramen för fördelningsmodellen direkt till berörda stadsdelsnämnder. Intäkterna vad gäller stadsmiljöverksamheten härrör främst från upplåtelser av offentlig mark och förväntas förbli stabila.

Under 2004 har ett nytt resursfördelningssystem till stadsdelsnämnderna för stadsmiljöverksamheten beslutats. Den framtagna modellen baseras på variablerna arealer, befolkning och stadsplanering för verksamhetsgrenarna gatuskötsel, grönområdesskötsel och övrig stadsmiljö. Den nya modellen innebär vissa omfördelningar mellan stadsdelsnämnderna. År 2005 tillämpas en övergångslösning som ger 50 % av skillnaden mellan respektive stadsdelsnämnds budget enligt tidigare tillämpad modell och budget enligt ny modell. Den nya fördelningsmodellen får på så sätt fullt genomslag år 2006.

Stadsdelsnämnderna ska

- se över möjligheterna att öka intäkterna genom fler upplåtelsestillstånd för försäljare på gator och torg.

Agenda 21

Agenda 21 vilar på tre grunder, den miljömässiga, den sociala och den ekonomiska.

Hittills har den ekologiska dimensionen betonats. Därför ska en lokal strategi för hållbar utveckling, med tydliga sociala och ekonomiska dimensioner, vidareutvecklas och samordnas av miljö- och hälsoskyddsnämnden. Detta innebär att jämställa de olika sociala och ekonomiska satsningar som görs, till exempel i form av Stadsdelsförnyelseprojekten, med Agenda 21-arbete.

Det är naturligt att tyngdpunkten i stadens Agenda 21-arbete ligger ute i stadsdelsnämnderna, eftersom de befinner sig nära medborgarna. Därför ska det finnas minst en heltidsarbetande Agenda 21-samordnare inom varje stadsdelsnämnd som har fokus på det utåtriktade arbetet.

De medel som fördelas för Agenda 21-verksamhet, vilka totalt i budgeten utgör 27,0 mnkr, ska endast användas för denna verksamhet. Förbrukningen av Agenda 21-medel kommer att följas noggrant under året.

Viktiga frågor 2005-2007

Stadsdelsnämnderna ska

- aktivt arbeta för att motverka de ökande kostnaderna för stadsmiljöverksamheten till exempel genom att söka möjligheter till gemensam och/eller kombinerad upphandling eller till att driva verksamheten i egen regi
- bedriva ett lokalt förankrat Agenda 21-arbete där miljö, ekonomi, demokrati och sociala aspekter förs samman. Det ska finnas en lokal Agenda 21-funktion inom varje stadsdelsnämnd.

Flyktingmottagande

Kommunfullmäktige beslutade i juni 2004 att överföra stadens flyktingmottagande från integrationsnämnden till stadsdelsnämnderna. Integrationsnämnden upphör fr.o.m. den 1 januari 2005.

Kommunstyrelsen övertar ansvaret för statsbidragshantering och drift av ärendehanteringssystemet Flykt. Utbildningsnämnden övertar ansvaret för det yrkesinriktade rekryteringsprogrammet. Rinkeby stadsdelsnämnd ges ett kommunövergripande ansvar för att underlätta flytt till annan kommun. Kulturnämnden ansvarar för bidragsgivning till projekt och föreningar i syfte att motverka segregation och främja ökad integration. I detta uppdrag ligger också att ansvara för medborgarskapsceremonin.

Huvudsakliga styrdokument

- ♦ Ny inriktning och organisation för stadens flyktingmottagande och SFI-verksamhet (KF 2004-06-07).
- ♦ Anvisningar för introduktionsersättning (beslut väntas i kommunfullmäktige hösten 2004).

Förslag till budget

Kommunstyrelsens förslag till budget 2005 och plan för 2006 och 2007

Mnkr	Budget 2004	Budget 2005	Plan 2006	Plan 2007
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	0,0	52,4	-48,1	-44,0
Kostnader (-)	0,0	-52,4	-48,1	-44,0
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0

Stadsdelsnämndernas ersättning för att bedriva introduktionsverksamhet motsvarar 75 % av statens schablonbidrag för barn, vuxna och äldre. Denna ersättning avser flyktingens första 18 månader i Stockholms stad. I budget för 2005 fördelas medel utifrån antalet flyktingar registrerade i det administrativa systemet Flykt per sista juni 2004. Slutlig justering av budget 2005 baseras på ett genomsnitt av avläsningar av antalet flyktingar under 2005 och regleras i tertialrapport 2 för 2005.

Den stadsdelsnämnd där flyktingen är folkbokförd ansvarar för introduktionsverksamheten. Stadsdelsnämnden erhåller ersättning för introduktionsverksamheten i förhållande till det antal flyktingar som är folkbokförda i stadsdelen. I de fall där vuxna flyktingar finner egen försörjning under den period då ersättning för introduktionsverksamhet utgår behåller stadsdelsnämnden ersättningen.

Boende för nyanlända flyktingar

Stiftelsen Hotellhem har sedan 1992 ett avtal med Stockholms stad om att tillhandahålla tillfälligt boende för nyanlända flyktingar. Stiftelsen tillhandahåller cirka 290 lägenheter samt viss kompletterande service. Dessa lägenheter fördelas utifrån särskilda kriterier av en referensgrupp med representanter för stadsdelsnämnderna och Stiftelsen Hotellhem. Stadens avtal med stiftelsen löper ut under 2005 och kommunstyrelsen kommer att se över hur denna fråga ska hanteras fortsättningsvis.

Viktiga frågor 2005-2007

- Öka andelen nyanlända flyktingar som har eget arbete efter introduktionsperioden.
- Utforma flyktingintroduktionen som en för individen samlad helhet genom ett nära samarbete mellan stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden avseende SFI, yrkesinriktad utbildning, praktik o.d.

Syftet med introduktionsverksamheten är att individen ska kunna ta del av och bidra till det generella utbudet inom arbets- och samhällslivet. Detta förutsätter kunskaper i det svenska språket samt kunskaper om arbetslivet och det övriga samhället.

Stadens åtgärder ska i huvudsak inriktas på att individen snarast möjligt blir självförsörjande och även i övrigt får möjlighet att etablera sig i samhället. Detta förutsätter en anpassning till situationen på arbetsmarknaden – yrkesutbildningar måste i stor utsträckning utgå från efterfrågan och prognoser. Det förutsätter också långsiktigt hållbara introduktionsinsatser i form av bl.a. grundläggande utbildning och språkkunskaper. Utgångspunkten ska vara individens förmåga och kompetens. Fokus ska ligga på möjligheter och lösningar.

Utbildningsnämnden ansvarar för stadens SFI-verksamhet. Stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden har ett gemensamt ansvar att samverka så att introduktionsprogram, SFI, yrkesinriktade program, vuxenutbildning, praktik och andra delmoment blir till en givande helhet för individen. Den individuella handlingsplanen ska upprättas i samverkan mellan individen, stadsdelsnämnden, arbetsförmedlingen, SFI-skolan/anordnaren och eventuellt övriga berörda instanser.

Stor omsorg ska även ägnas åt att utforma individuella handlingsplaner och en meningsfull introduktion för personer som antingen tillfälligt eller mer permanent inte kan delta i en arbetsinriktad introduktion, av hälsomässiga eller andra skäl. Här utgör till exempel studieförbund, det ideella föreningslivet och andra lokala nätverk mycket viktiga resurser som det är angeläget att stadsdelsnämnderna utvecklar ett nära samarbete med.

För att mottagandet av nyanlända flyktingar ska bli mer framgångsrikt krävs även aktiva insatser mot diskriminering. Den etniska diskrimineringen på arbetsmarknaden, liksom inom många andra samhällssektorer, är en starkt

bidragande orsak till svårigheten för invandrade personer att etablera sig i Sverige. Staden strävar efter att kombinera förbättringar i flyktingmottagandet med ett brett arbete mot olika former av fördomar och diskriminering. Insatser på detta område beskrivs närmare under avsnittet Strategiska frågor, Integrationspolitik.

Stadsdelsnämnderna ska

- under 2005 bygga upp en verksamhet för flyktingmottagande och introduktion som medför att fler vuxna flyktingar finner egen försörjning,
- utveckla ett nära samarbete med utbildningsnämnden i syfte att åstadkomma en för individen samlad helhet av introduktionsprogram, SFI, vuxenutbildning, yrkesinriktade program, praktik och eventuella ytterligare moment i mottagandet,
- utforma individuella handlingsplaner och en meningsfull introduktion för personer som antingen tillfälligt eller mer permanent inte kan delta i en arbetsinriktad introduktion,
- uppmärksamma barns, ungdomars och äldres behov av särskilda insatser under introduktionstiden.

Ekonomiskt bistånd

Huvudsakliga styrdokument

- ♦ Handläggning av ekonomiskt bistånd (KF 1999 06 14, rev KS 2004 06 02).
- ♦ Norm för försörjningsstöd i Stockholm (KS 1997 12 03, årlig nivåjustering SotN).

Förslag till budget

Kommunstyrelsens förslag till budget 2005 och plan för 2006 och 2007

Mnkr	Budget 2004	Budget 2005	Plan 2006	Plan 2007
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	-1 072,0	-1 256,0	-1 207,0	-1 158,0
Kostnader (-)	-1 093,3	-1 282,0	-1 232,0	-1 182,0
Intäkter	21,3	26,0	25,0	24,0

Ekonomiskt bistånd tillförs år 2005 184,0 mnkr för att täcka ökade kostnader för fler biståndstagare och höjd norm. Under 2003 hade staden i genomsnitt 14 220 vuxna biståndstagare per månad vilket är en minskning med 38 % i förhållande till 1999. Nettokostnaden uppgick 2003 till 1 190,0 mnkr att jämföra med 1 470,4 mnkr 1999.

Prognoserna för 2004 indikerar kostnadsökningar genom att antalet biståndstagare ökar till följd av arbetsmarknadsläget. En vändning har skett i ekonomin men det är osäkert när en uppgång får positiv effekt på

sysselsättningen och därmed på den del av det ekonomiska biståndet som är relaterat till arbetslöshet. Eftersom Stockholm har en relativt stor andel företag i den konjunkturkänsliga tjänstesektorn förväntas en uppgång i ekonomin ge ett snabbare genomslag för staden än för övriga riket. Budgetförslaget förutsätter att arbetslösheten endast ökar marginellt under 2004 samt att en vändning sker under 2005.

Viktiga frågor 2005-2007

- Genomföra halveringsmålet före 2006 års utgång.

Nytt minskningsmål

Stockholm har under perioden 1999-2004 arbetat med ett halveringsmål, som innebär att antalet vuxna biståndstagare ska halveras från 1999 års nivå. För perioden fram till 2006 ska ytterligare ansträngningar göras för att nå detta mål. För att nå målet är det viktigt att stadsdelsnämnderna fortsätter att intensifiera arbetet för att öka sysselsättningen, framförallt inom de stadsdelsnämnder som inte fullt ut nått målen 1999-2004. Stadsdelsnämnderna har skilda förutsättningar att öka sysselsättningsgraden och måste därför vidareutveckla olika arbetssätt. Inom ramen för kompetensfonden pågår en rad satsningar för att öka sysselsättningsgraden bland människor som står långt från arbetsmarknaden.

Nytt resursfördelningssystem

Staden har beslutat om en ny resursfördelningsmodell för utbetalt ekonomiskt bistånd som tillämpas från och med 2005 års budget. Då budgeten utökas och fördelas enligt den nya modellen har samtliga stadsdelsnämnder goda förutsättningar att rymma verksamheterna avseende ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder inom fastställd budget för anslag 2.

Stadsdelsnämnderna ska

- fortsätta ansträngningarna för att uppnå halveringsmålet genom att minska behovet av ekonomiskt bistånd med minskat antal bidragstagare och förkortade bidragstider,
- utveckla och effektivisera arbetssätten baserat på jämförelser inom och utom staden,
- samverka med arbetsförmedling och försäkringskassa så att personer som erhåller ekonomiskt bistånd av sociala eller medicinska skäl eller är 0-placerade hos försäkringskassan får långsiktig egen försörjning.

Arbetsmarknadsåtgärder

Huvudsakliga styrdokument

- ♦ Arbetsmarknadspolitiska riktlinjer för Stockholms stad (beslut väntas i kommunfullmäktige hösten 2004).

Förslag till budget

Kommunstyrelsens förslag till budget 2005 och plan för 2006 och 2007

Mnkr	Budget 2004	Budget 2005	Plan 2006	Plan 2007
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	-67,1	-67,1	-67,1	-67,1
Kostnader (-)	-100,8	-100,8	-100,8	-100,8
Intäkter	33,7	33,7	33,7	33,7

Stadsdelsnämndernas arbete med arbetsmarknadsåtgärder finansieras dels inom anslag 2 och dels genom särskilda projektmedel från t.ex. kompetensfonden.

Under KF m.m. reserveras 10,0 mnkr för feriearbeten för ungdomar. Syftet är att stimulera stadens enheter och bolag att anställa ungdomar som av olika skäl har svårt att ordna feriearbete. Ambitionen är också att väcka intresset hos fler ungdomar att så småningom arbeta i den kommunala verksamheten. Kommunstyrelsen beslutar om medlens fördelning till stadsdelsnämnderna i särskild ordning.

Viktiga frågor 2005-2007

- Öka sysselsättningsgraden.
- Minska arbetslösheten bland ungdomar 18-24 år och lägga särskild kraft på unga långtidsarbetslösa.
- Eftersträva lokala samverkansöverenskommelser med arbetsförmedlingen och andra aktörer i syfte att fastställa ömsesidiga åtaganden för att öka sysselsättningsgraden.

En grundläggande utgångspunkt för stadens arbetsmarknadsåtgärder är att alla människor har arbetsförmåga. Ingen ska tvingas stå utanför arbetsmarknaden. Ett eget arbete och möjlighet till självförsörjning är en viktig förutsättning för integration och individens delaktighet i samhällsgemenskapen.

Nämndernas åtgärder på arbetsmarknadsområdet ska inte ersätta utan endast komplettera arbetsförmedlingarnas insatser. Stadens insatser ska primärt riktas mot personer som uppbär ekonomiskt bistånd och arbetslösa ungdomar. Kopplingen mellan arbete och de insatser som erbjuds ska vara tydlig för den enskilde.

Under 2004 har ett särskilt projekt inletts som riktar sig till den grupp unga som står utanför både arbetsmarknaden och skolväsendet och som inte heller uppbär försörjningsstöd. Syftet är att genomföra en kartläggning samt utveckla former och en organisation för särskilda stödåtgärder. I detta arbete, som fortsätter under 2005, samverkar stadsdelsnämnderna, utbildningsnämnden och socialtjänstnämnden.

När det gäller stadsdelsnämndernas ansvar att erbjuda sommarjobb till ungdomar föreslås att nämnderna undersöker möjligheten att vidareutveckla och förstärka denna satsning inom ramen för kompetensfonden enligt gällande riktlinjer (dnr: 329-3830/2003).

Stadsdelsnämnderna ska sträva efter att sluta lokala samverkansöverenskommelser i syfte att samordna olika aktörers insatser för att öka sysselsättningsgraden. Sådana överenskommelser ska också fastställa rollfördelningen mellan kommunen, staten och eventuella andra aktörer avseende åtaganden och aktiviteter.

Stadsdelsnämnderna ansvarar för att utveckla kontakterna med det lokala näringslivet. Arbetsmarknadsinsatserna ska bygga på en analys av den lokala situationen som exempelvis kan innefatta en kartläggning av stadsdelsnämndsområdets näringsliv och dess arbetskraftsbehov samt prioriteringar av målgrupperna för stadsdelsnämndsområdets arbetsmarknadsinsatser.

Stadsdelsnämnderna ska

- utveckla former för samverkan med arbetsförmedling, försäkringskassa, lokalt näringsliv samt andra lokala aktörer i syfte att öka sysselsättningsgraden,
- genom att söka utveckla mer effektiva arbetsmetoder för att nå en ökad sysselsättningsgrad bland dem som står långt från arbetsmarknaden kan medel sökas inom ramen för kompetensfonden enligt gällande riktlinjer (dnr: 329-3830/2003),
- vidta åtgärder för att minska arbetslösheten bland ungdomar i åldern 18-24 år och ge stöd till de unga som står utanför både skolväsendet och arbetsmarknaden och som inte heller uppbär ekonomiskt bistånd.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

6. Förslaget till budget för 2005 och inriktning för 2006 och 2007 för **Stadsdelsnämnderna** godkänns.

Förändringar mellan kommunfullmäktiges budget 2004 och kommunstyrelsens förslag 2005 redovisas i bilaga 1b

Reservationer och yrkanden redovisas i del 2 till denna budget.